

Трудові гарантії донорів крові у 2023 році

Пільги донорам у сфері праці визначає ст. 20 Закону України «Про безпеку та якість донорської крові та компонентів крові» від 30.09.2020 № 931-IX (далі — Закон № 931):

- у день донації особа, яка виявила бажання здійснити донацію крові та/або компонентів крові, звільняється від роботи на підприємстві, в установі, організації незалежно від форми власності із збереженням за нею середнього заробітку за рахунок коштів власника відповідного підприємства, установи, організації або уповноваженого ним органу;
- такій особі безпосередньо після кожного дня здійснення донації крові та/або компонентів крові надається день відпочинку із збереженням за нею середнього заробітку за рахунок коштів власника відповідного підприємства, установи, організації або уповноваженого органу. За бажанням такої особи цей день приєднується до щорічної відпустки;
- у разі якщо за погодженням із керівництвом підприємства, установи, організації, в день безоплатної донації крові та/або компонентів крові донор був залучений до роботи, йому за бажанням надається інший день відпочинку із збереженням середнього заробітку. У разі донації крові та/або компонентів крові у період щорічної відпустки така відпустка продовжується на один день;
- підставою для звільнення від роботи є довідка, видана донору за місцем медичного обстеження чи донації крові та/або компонентів крові за формою та в порядку, затвердженими центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері охорони здоров'я;
- у день безоплатної донації крові та/або компонентів крові донор забезпечується безоплатним харчуванням за рахунок коштів суб'єкта, який здійснює заготівлю, переробку, тестування, зберігання, розподіл або реалізацію донорської крові та компонентів крові, за місцем забору крові та/або компонентів крові. Норми такого харчування та вартість однієї порції харчування затверджуються центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері охорони здоров'я.

Отже, працівник має:

- повідомити, що планує здавати кров, щонайпізніше за один робочий день до дня донації;
- використати день відпочинку безпосередньо після дня донації або приєднати до **щорічної відпустки**. Норми про те, що працівник може використати день відпочинку упродовж року, в законі немає.

Роботодавець зобов'язаний безперешкодно відпустити з роботи працівника, що є або виявив бажання стати донором, у дні медичного обстеження і донації крові та/або її компонентів. Виняток: відсутність донора на робочому місці в ці дні загрожуватиме життю чи здоров'ю людей, спричинить невиконання завдань, пов'язаних із забезпеченням оборони, безпеки держави та громадського порядку, завдасть суттєву матеріальну шкоду або матиме інші тяжкі наслідки (п. 2 ч. 2 ст. 12 Закону № 931).

Неможливо відпустити з роботи на весь робочий день: дії роботодавця

Можна відпустити на час, необхідний, щоб пройти обстеження та здати кров. При цьому слід уточнити у працівника, коли він бажає взяти інший день відпочинку. Строку давності, коли працівник може скористатись цим правом, Закон № 931 не встановлює (абз. 3 ч. 2 ст. 20 Закону № 931).

У даному випадку йдеться не про той день відпочинку, який працівник отримає після донації. Це ще один день відпочинку за те, що працівника не увільнили від роботи у день, коли він проходив обстеження та здавав кров.

Алгоритм дій:

1. Працівник зобов'язаний щонайпізніше за один робочий день до дня донорства повідомити керівника за місцем роботи про намір пройти обстеження і здати кров. Форма повідомлення — письмова заява. Довідку про здавання крові заклад служби крові видасть лише в день донорства тому в заяві працівник має вказати:
  - коли надасть довідку, що підтвердить факт донорства, наприклад, першого робочого дня після дня донорства крові;
  - коли бажає отримати день відпочинку — безпосередньо після дня донорства або разом із щорічною відпусткою.
2. Видача наказу про увільнення працівника від роботи на час донорства крові зі збереженням середнього заробітку.
3. Оформлення дня відпочинку донору.
  - 3.1. У дні медичного обстеження, в день здійснення донорства крові та/або компонентів крові та в день після донорства працівника повністю звільняють від роботи із збереженням середнього заробітку за рахунок коштів роботодавця. Крім того після кожного дня здійснення донорства крові та/або компонентів крові працівнику-донору надають день відпочинку із збереженням середнього заробітку за рахунок коштів роботодавця. Вказані норми Закону № 931 застосовують лише тоді, коли день донорства крові та/або компонентів крові та день після донорства припадають на робочі дні працівника згідно з його графіком роботи.
  - 3.2. Якщо медичне обстеження виявить протипоказання для донорства, дня відпочинку не буде, але день обстеження оплачується за середнім заробітком. Якщо працівник планував узяти день відпочинку одразу після донорства, він має вийти на роботу і надати довідку, що підтверджує факт обстеження або донорства крові.
  - 3.3. За наявності довідки № 435/о «Довідка щодо надання донорам пільг» працівник має право на день відпочинку за донорство крові.
  - 3.4. Довідка № 436/о «Довідка щодо обстеження донора» свідчить, що працівник кров не здавав і не має права на день відпочинку.
  - 3.5. Якщо донор забажав приєднати день відпочинку до щорічної відпустки, слід оплатити цей день за середнім заробітком (ч. 2 ст. 20 Закону № 931).
  - 3.6. Донор може приєднати день відпочинку як до початку, так і одразу після *відпустки*. Щорічну відпустку та надання дня відпочинку за здавання крові оформляйте окремими наказами. Причина — різні строки їх зберігання. Наказ про щорічну відпустку має строк зберігання 5 років, а про надання дня відпочинку донору — 75 років, як наказ, у якому йдеться про заробітну плату.
  - 3.7. Якщо працівник здав кров у період відпустки (ч. 2 ст. 20 Закону № 931), щорічну відпустку продовжують на один день на підставі заяви про продовження щорічної відпустки та довідки № 435/о «Довідка щодо надання донорам пільг».